

TA'LIMNI SAMARALI TASHKIL ETISHDA KREATIVLIK VA KOMPETENTLIK TUSHUNCHALARINING MOHIYATI

Soatova Mastona Odil qizi

Alfraganus unversiteti "Pedagogika" fakulteti

"Pedagogika va psixologiya" yo'nalishi 2-bosqich ta'labasi.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada pedagog kompetentligi orqali talabalarda kreativ g'oyalarini shakillantirish va ularning ijodiy tassavurlarini kengaytirish masalalari yoritilgan bo'lib, ustoz va talaba hamkorligi ijodkorlik va kreativlikni rivijlantirishda muxim omil sifatida olingan.*

Kalitso'zlar: *Intellekt, mustaqil fikirlash, ijodiylik, kreativiligi.*

Kompetentlik (ingl „copetence“ qobilyat) faoliyatda nazariy bilimlardan samarali foydalanish yuqori darajadagi kasbiy malaka mahorat va iqtidorni namoyon eta bilishdir. Psixologik nuqtai nazardan kompetentlik noan'anaviy vaziyatlar, kutulmagan hollarda mutaxassisning o'zini qanday tutishi muloqatga kirishi raqiblari bilan o'zaro munosabatlarda yangi yo'l tutishi noaniq vaziyatlarni bajarishda ziddiyatlarga to'la ma'limotlardan foydalanishda izchil rivojlanib boruvchi va murakkab jarayonlarda harakatlanish rejasini anglatadi. Har bir yosh avlod bilan ishlashda malakali pedagoglarning bilimlari yetarli bo'lishi zarur. Talabalarda kreativlikni oshirish va dunyoqarashini o'stirish malakali pedagogning vazifalaridan biri hisoblanadi. Pedagogning bilmi zo'r yetarli bo'lsa talabalar bilan birgalikda ishlashni yo'lga qo'ya olsa talabalarining dunyoqarashi kengayib ustoz bilan bilimlarini almasha boshlaydi. Har bir pedagogning faoliyati yosh avlodni rivojlantirishda uning g'oyalarini shakillantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kreativlik so'ziga to'xtaladigan bo'lsak u inglizcha „create“ so'zidan olingan bo'lib yaratish yaratuvchanlik degan ma'nolarni anglatadi. Shaxsga kreativlik nima uchun kerak, aslida har bitta insoning o'z fikri, dunyoqarashini, iqtidorini shakillantirish va yanada rivojlantirish uchun zarur hisoblanadi. Ustozlar bilan doimiy hamkorlikda bo'lish ularning bilimlaridan samarali foydalanish barcha talabalarining rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Bu borada Sharq mutafakkirlaridan biri Abu Ali Ibin Sino "o'qituvchi o'z o'quvchilarining mayl, qiziqish, intilish, qobilyat, istedodi va layoqatini aniqlamasdan turib uni ijodiy fikirlashga yo'naltira olmaydi" – degan fikrida aks etadi.

Yana bir buyuk yozuvchi, tafakkur rivojiga ulkan hissa qo'shgan va o'rta asrda Sharqining eng taniqli mutafakkirlaridan biri bo'lgan Jaloliddin Davoniyning kreativ g'oyaga tayangan asarlari juda ko'p bo'lib bulardan biri „Axloqi Jaloliy“ deb ataladi. Bu asarda insoniy fazilatlardan aqliy qobilyat va aqliy istedodni tarbiyalash uchun zuko zexinli, faxim farosatli ijodkor bo'lish va bilimlarni tez eslab qolish xususiyati lozimligini ta'kidlagan.

Shox va Shoir Zahridin Muhmmad Bobur qarashlarida ham kretivlikka oid fikrlar mavjud bo'lib, u inson shaxsini taraqqiy ettirishda asosiy omil ijodkorlikni oshirishni tushunadi va undan o'z faoliyatida ham unumli foydalangan.

Ta'lim sohasida amalga oshirilayotgan islohatlarning asosiy qismini albatta, oliy ta'lim tizmidagi islohatlar tashkil etadi, xususan O'zbekiston Respublikasida oliy ta'limni tizimli isloh qilishning ustuvor yonalishlarini belgilash, mustaqil fikrlaydigan yuqori kadrlar tayyorlash jarayonini sifatli jihatdan yangi bosqichga ko'tarish oliy ta'limni modernizatsiya qilish ilg'or ta'lim soha va iqtisodiyot tarmoqlarini rivojlantirish maqsadida davlatimiz rahbarining 2019-yil 8-oktyabrdagi farmoni bilan tasdiqlangan. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'limni 2030 - yilgacha rivojlantirish Kontseptsiyasi sohasidagi yangi islohatlar uchun debocha vazifasini bajarib kelmoqda. Ushbu hujjatga intellektual taraqqiyotni jadallashtirish raqobatdosh kadrlarni tayyorlash, ilmiy va innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish hamda xalqaro hamkorlikni mustahkamlash maqsadida fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasi singari vazifalar asos qilib olindi.

Kretivlik bu - ijodkorlik ijod degan ma'noni anglatadi, uning tag zaminida esa orginallik noadatiylik yotadi. Misol uchun: oddiy bir kitobni kitob dep qo'ymasdan, unga go'zal ta'riflar berish, kutobning chiroyini, qalin ekanligini, ichida buyuk olimlarning-mutafakirlarning olamshumul kashfiyotlari, qo'lyozmalari, oltinga teng bitiglari bor deb ta'riflash haqiqiy kreativ inson ta'rifi hisoblanadi. Atrofga boqsangiz har tomondan inson ijodkorligini beqiyos va xayratlanarli namunasiga duch kelasiz, bularning barchasi - inson tafakkuri mahsuli. Bugun biz uchun odatiy ko'ringan kitob, musiqa, bino va hatto chiroqlar ham qachondir orzu va ta'savurda bo'lgan. Hattoki telefon ishlab chiqaruvchi kompaniyalar mutahasislardan har kuni yangidan-yangi g'oyalar so'rashmoqda. Mehnat bozorida kundan kunga kreativ fikrlovchi mutahasislarga talab oshib bormoqda ta'lim jarayonida o'qituvchi pedagoglarning noadatiy fikrlashini rivojlantirish dolzarb vazifalardan bir bo'lib qolmoqda.

XULOSA

Ustoz va talaba birga hamkorlikda ishlashi, ta'lim sohasida rivojlanish, yuksalish va taraqqiyot kuchayadi. Talabalarning kreativ g'oyalari shakillanadi, dunyoqarashi kengayib o'z kasbining yetuk mutaxassis bo'lib yetishadi. Yurtimiz rivojlanishi o'sib kelyotgan har bir yosh avlodga bog'liq

talabalar qanchalik bimini puxta o'zlashtirsa, samarali yo'lda foydalansa yurtimiz bundanda gullab yashnaydi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti ta'lim to'g'irisidagi 2019-yil 8-oktyabrdagi farmoni.

2. Inoyatov U.I. Muslimov N.A. va boshq.

Pedagogika (nopedagogik oliy ta`lim muassasalari uchun). – T. TDPU 2023 y.

3. Azizxo`jaeva N.N. Pedagogik texnologiya va ped mahorat. T. Nizomiy nomidagi TDPU, 2003 y.

AXBOROT MANBALARI:

4. www.tdpu.uz

5. www.pedagog.uz

6. www.ziyonet.uz

7. www.edu.Uz

8. tdpu-interanet.ped